

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI
z dnia 6 czerwca 2017 r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Trębaczew”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r., poz. 2134, ze zm.¹) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Trębaczew” zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu lasu sosnowo-dębowego na Wysoczyźnie Rawskiej, z dużym udziałem modrzewia polskiego naturalnego pochodzenia.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu ochrony, o którym mowa w ust. 1, są:

1) konieczność ochrony cennego fragmentu ekosystemu grądu z udziałem modrzewia polskiego oraz zapewnienie warunków do zachodzenia w nim naturalnych procesów przyrodniczych, w tym spontanicznych procesów regeneracji, sukcesji i dynamiki fitocenoz, a także kształtowania się struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów w lasach wyłączonych z gospodarowania;

2) potrzeba zachowania w warunkach naturalnych zróżnicowanej przestrzennej i wiekowej populacji modrzewia polskiego *Larix decidua* subsp. *polonica*;

3) położenie rezerwatu w całości na gruntach należących do Skarbu Państwa, zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Skierniewice;

4) występowanie rzadkich, chronionych i zagrożonych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin, zwierząt i grzybów;

5) znaczna powierzchnia rezerwatu umożliwiająca równoczesną realizację różnych celów ochrony;

6) wysoka wartość naukowa i edukacyjna obiektu.

§ 3. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji i ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na obszarze rezerwatu przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 4.1. Na terenie rezerwatu wyznacza się obszar ochrony ścisłej o łącznej powierzchni 70,42 ha, który obejmuje pododdziały 89 d, k, ~a (część) 90 a, b, c, d, f, g, h, ~a, ~b, 91 a, b, c, d, f, g, h, ~a, ~b obrębu Rawa Mazowiecka, Nadleśnictwa Skierniewice².

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1936, z 2016 r. poz. 2249 i 2260, z 2017 r. poz. 132.

² wg Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Skierniewice na lata 2013 - 2022

2. Pozostały obszar rezerwatu o łącznej powierzchni 104,23 ha, który stanowią pododziały: 89a, b, c, f, g, h, i, j, l, m, ~a (część); 92a, b, c, ~a, ~b; 93b, c, ~b; 94a, b, c, d, f, g, ~a, ~b; 95a, b, c, ~a; 97d, f, ~a, obrębu Rawa Mazowiecka, Nadleśnictwa Skierniewice, podlega ochronie czynnej.

§ 5. 1. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony ścisłej, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji, przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 2 do zarządzenia.

2. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji, przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 3 do zarządzenia.

3. Lokalizację działań ochronnych w strefach ochrony ścisłej i czynnej przedstawia mapa stanowiąca załącznik nr 4 do zarządzenia.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalnego Dyrektora Ochrony
Środowiska w Łodzi

Kazimierz Perek

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na obszarze rezerwatu.

Lp.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
1	Brak naturalnych odnowień modrzewia polskiego.	Zainicjowanie odnowień modrzewia w wyniku zabiegów ochrony czynnej, pielęgnacja odnowień uzyskanych w wyniku dotychczasowych zabiegów ochronnych.
2	Ekspansja graba w obrębie powierzchni odsłoniętych dla zainicjowania i wsparcia rozwoju odnowienia dębu i modrzewia.	Ograniczenie konkurencji graba poprzez jego eliminację w obrębie odnawianych powierzchni z modrzewiem polskim.
3	Zanik zbiorowiska roślinnego o charakterze świetlistej dąbrowy wraz z jej gatunkami.	Eksperymentalne odtworzenie, w ramach zabiegów ochrony czynnej prowadzonych na niewielkiej powierzchni, struktury drzewostanu nawiązującej do świetlistej dąbrowy, wprowadzenie wypasu zwierząt.
4.	Neofityzacja runa (rozwój niecierpka drobnokwiatowego) oraz fruitycetyzacja (nadmierny rozwój jeżyn).	Stworzenie warunków do zachodzenia spontanicznych procesów renaturyzacji ekosystemu w warunkach nieingerencji w naturalne procesy przyrodnicze.
5.	Juwenalizacja drzewostanów i ich zdominowanie przez sosnę lub modrzewia.	Stworzenie warunków do zachodzenia spontanicznych procesów renaturyzacji ekosystemu w warunkach nieingerencji w naturalne procesy przyrodnicze.
6.	Lokalne przegęszczenie młodszych drzewostanów modrzewiowych niekorzystnie oddziałujące na ich zdrowotność oraz powodujące ograniczenie występowania gatunków grądowych.	Rozrzedzenie drzewostanu poprzez usunięcie części drzew modrzewia na wybranych powierzchniach.

7.	Sąsiedztwo intensywnie użytkowanych sadów, możliwość oddziaływań środków chemicznych, zaśmiecenie, i oddziaływania akustyczne.	Kontrola rezerwatu przez sprawującego nadzór i zarządcę terenu nie rzadziej niż raz na 4 lata w celu identyfikacji zagrożeń, oceny ich natężenia i ewentualnego podjęcia kroków zaradczych. Bieżące usuwanie śmieci, szczególnie butelek powodujących śmiertelność owadów.
8.	Możliwość wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych.	Kontrola rezerwatu przez sprawującego nadzór i zarządcę terenu nie rzadziej niż raz na 4 lata w celu identyfikacji zagrożeń i ewentualnego podjęcia kroków zaradczych.

Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony ścisłej, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji.

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych ³
1.	Monitoring dynamiki zbiorowisk roślinnych, struktury odnowień gatunków drzew oraz zasobów rozkładającego się drewna	Ocena w 10 roku obowiązywania planu na 55 powierzchniach kołowych, poprzez wykonanie na każdej z powierzchni standardowego zdjęcia fitosocjologicznego, ocenę objętości rozkładającego się drewna oraz pokrycia nalotu i podrostów drzew.	Obszar ochrony ścisłej, wydzielenia 89 d, k, 90 a, b, c, d, f, g, h, 91 a, b, c, d, f, g, h obrębu Rawa Mazowiecka, pow. wokół punktów wskazanych na mapie w zał. 4.

³ Wg Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Skierniewice na okres 2013 – 2022.

Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji.

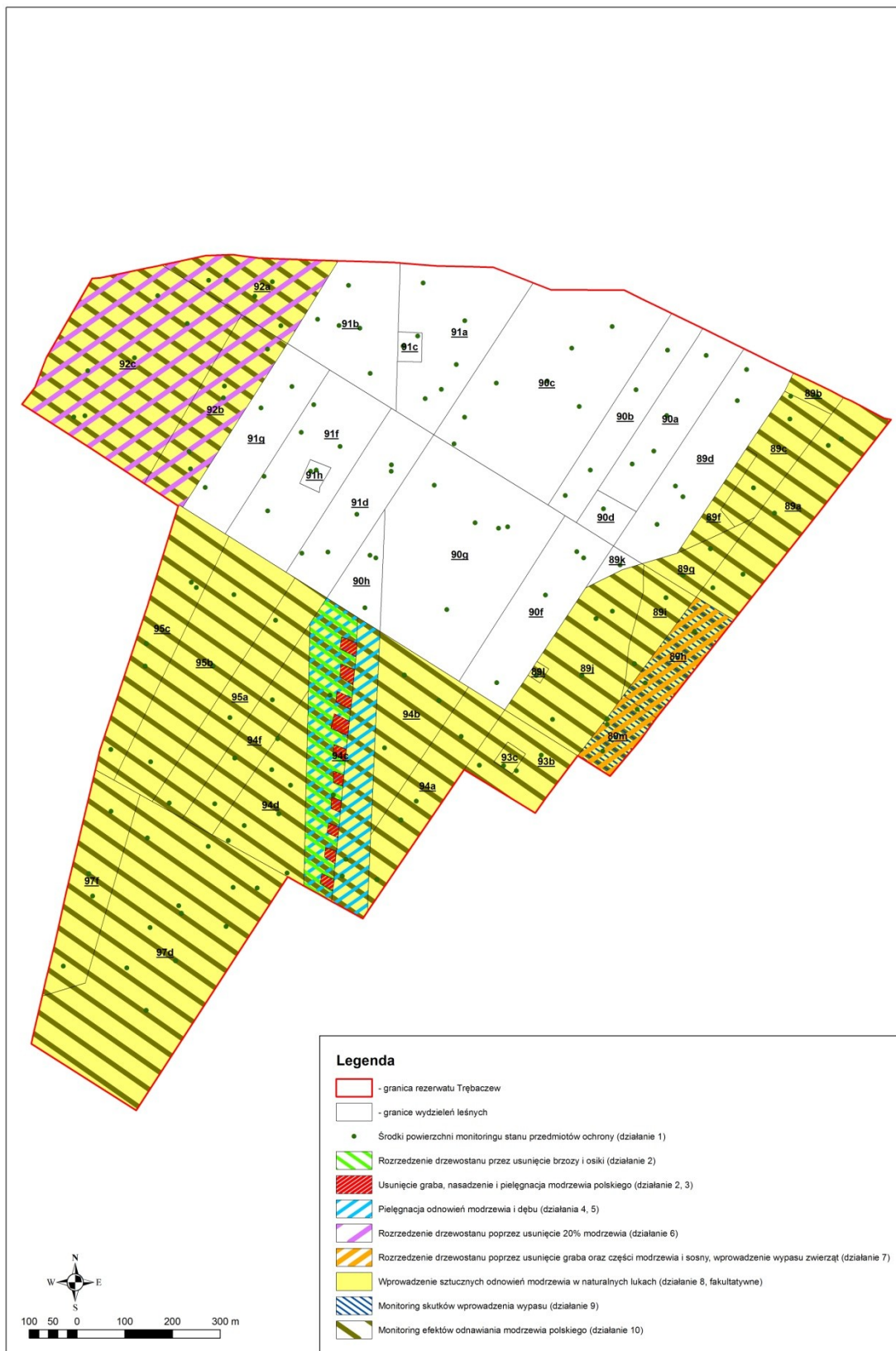
Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych ⁴
1.	Monitoring dynamiki zbiorowisk roślinnych, struktury odnowień gatunków drzew oraz zasobów rozkładającego się drewna.	Ocena w 10 roku obowiązywania planu na 98 powierzchniach kołowych, poprzez wykonanie na każdej z powierzchni standardowego zdjęcia fitosocjologicznego, ocenę objętości rozkładającego się drewna oraz pokrycia nalotu i podrostów drzew.	Obszar ochrony czynnej, wydz. 89a, b, c, f, g, h, i, j, l, m, 92a, b, c, 93b, c, 94a, b, c, d, f, g, 95a, b, c, 97d, f obrębu Rawa Mazowiecka, pow. wokół punktów wskazanych na mapie w zał. nr 4.
2.	Zainicjowanie odnowień modrzewia w wyniku zabiegów ochrony czynnej.	Rozrzedzenie drzewostanu poprzez usunięcie brzozy I osiki. Powierzchnia zabiegu około 4 ha. Odsłonięcie poprzez usunięcie graba z 10 gniazd o pow. ok. 0,1 ha. Pow. zabiegu około 1,0 ha. Nasadzenia modrzewia polskiego(2 – 3 letnie sadzonki wyhodowane z nasion zebranych w rezerwacie), w ilości 100 szt./gniazdo, w nieregularnej więźbie ok. 1,5 x 1,5 m. Termin wykonania I pięciolecie obowiązywania planu ochrony, wycinki w miesiącach XII-II, nasadzenia w III – IV, niezwłocznie po odsłonięciu gniazd.	Wydz. 94c obrębu Rawa Mazowiecka, powierzchnie wskazane na mapie w zał. 4.
3	Pielęgnacja odnowień	Ograniczanie konkurencji roślinności zielnej poprzez wydeptywanie (1 – 2 rok po	Wydz. 94c obrębu Rawa

⁴ Wg Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Skierniewice na okres 2013 – 2022.

	modrzewia polskiego uzyskanych w wyniku realizacji zadania 2.	posadzeniu, dwukrotnie, w czerwcu i sierpniu) wokół sadzonek modrzewia polskiego, zabezpieczenie repelentami przed zgryzaniem przez zwierzynę (1 – 3 rok po posadzeniu). Pow. zabiegu – 1 ha.	Mazowiecka.
4.	Pielęgnacja odnowień dębu uzyskanych w wyniku zabiegów ochronnych.	Regulacja zagęszczenia w obrębie istniejących odnowień dębowych w obrębie gniazd, dwukrotnie, w I i II dziesięcioleciu obowiązywania planu, pow. zabiegu ok. 2 ha.	Wydz. 94c obrębu Rawa Mazowiecka.
5.	Ograniczenie konkurencji graba poprzez jego eliminację w obrębie odnawianych powierzchni z odnowieniem modrzewia polskiego.	Eliminacja nalotów i podrostów graba z powierzchni z odnowieniem modrzewia polskiego. Dwukrotna wycinka nalotów zacięających odnowienia, w I i II pięcioleciu obowiązywania planu ochrony.	Wydz. 94c obrębu Rawa Mazowiecka.
6	Poprawa warunków rozwoju modrzewia polskiego oraz konkurencyjności gatunków grądowych w drzewostanie poprzez ograniczenie zagęszczenia modrzewia.	Zabieg o charakterze trzebieży, z usunięciem około 20% masy modrzewia w wieku 71-76 lat, ukierunkowany na rozrzedzenie drzewostanów i odsłonięcie gatunków liściastych, przede wszystkim dęba. w I dziesięcioleciu obowiązywania planu ochrony, w okresie XII – II, zrywka w kierunku skraju rezerwatu. Powierzchnia zabiegu 19,01 ha.	92a, b, c obrębu Rawa Mazowiecka
7	Odtworzenie struktury lasu nawiązującej do świetlistej dąbrowy, rozrzedzenie drzewostanu, wprowadzenie kontrolowanego wypasu.	Zabieg o charakterze trzebieży, z usunięciem około 40% masy sosny (w wydz. 89h) i modrzewia (w wydz. 89 m) w wieku 86 lat, oraz całkowite usunięcie graba ze wszystkich warstw drzewostanu, ukierunkowany na rozrzedzenie drzewostanów i odsłonięcie dna lasu. Całkowite usunięcie nalotu i podrostu drzew oraz krzewów, za wyjątkiem dębu. Jednorazowo na całej powierzchni, w I pięcioleciu obowiązywania planu ochrony, w okresie XII – II, zrywka	89 h oraz m obrębu Rawa Mazowiecka

		<p>w kierunku skraju rezerwatu.</p> <p>Kontrolowane, eksperymentalne wprowadzenie wypasu bydła, koni lub owiec, po wygradzeniu powierzchni pastuchem elektrycznym, w natężeniu 2 DJP/ha przez okres 1 miesiąca w miesiącach VI – VIII, przez 2 kolejne pierwsze lata każdej pięcioletki. Powierzchnia zabiegu 3,38 ha, I – IV pięciolecie obowiązywania planu ochrony.</p> <p>W przypadku pojawienia się naturalnych odnowień modrzewia polskiego wyłączenie powierzchni lub jej części z wypasu.</p>	
8.	Wprowadzenie sztucznych odnowień modrzewia w naturalnych lukach powstających w drzewostanie.	<p>W przypadku pojawienia się naturalnych luk o pow. co najmniej 0,1 ha w drzewostanie, nasadzenia modrzewia polskiego – 2 – 3 letnie sadzonki wyhodowane z nasion zebranych w rezerwacie, w ilości 100 - 200 szt./gniazdo, w nieregularnej więźbie ok. 1,5 x 1,5 m, łącznie ok. 1000 – 2000 szt.</p> <p>W razie potrzeby eliminacja nalotów i podrostu graba z powierzchni z odnowieniem modrzewia polskiego poprzez wycinkę nalotów zacięniających odnowienia.</p>	Obszar ochrony czynnej
9.	Monitoring skutków odtwarzania świetlistej dąbrowy	Ocena struktury roślinności przed przystąpieniem do realizacji zadania poprzez wykonanie 10 zdjęć fitosocjologicznych w punktach trwale oznakowanych znacznikami ustabilizowanymi w podłożu oraz kontrola całej powierzchni pod kątem odnowień modrzewia polskiego, powtarzanie oceny co 5 lat, w ostatnim roku pięcioletki, przez cały okres obowiązywania planu ochrony.	Wydz. 89 h oraz m obręb Rawa Mazowiecka
10.	Monitoring skutków zabiegów odnawiania modrzewia polskiego	Jednorazowa ocena pokrycia procentowego w warstwach 0 – 0,5 m, 0 - 2m i 2 - 6 m w 10 roku obowiązywania planu ochrony.	Wydz. 84 c oraz powierzchnie objęte nasadzeniami w ramach działania 8.

Mapa lokalizacji działań ochronnych

Uzasadnienie

Plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Trębaczew” jest dokumentem określającym sposoby ochrony w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu lasu sosnowo-dębowego na Wysoczyźnie Rawskiej, z dużym udziałem modrzewia polskiego naturalnego pochodzenia. Dla właściwego funkcjonowania rezerwatu i jego ochrony plan ochrony zgodnie z art. 20 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r., poz. 2134, ze zm.) sporządza się na okres 20 lat. Zgodnie z art. 19 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia w drodze zarządzenia plan ochrony dla rezerwatu przyrody, sporządzony na podstawie w art. 20 ww. ustawy. Projekt planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Trębaczew” został zaopiniowany pozytywnie przez Nadleśnictwo Skierniewice pismem z dnia 27 lutego 2017 r., zaopiniowany /pozytywnie/negatywnie/ przez Radę Miasta/Gminy Sadkowice Uchwałą Nr ..., z dnia ..., zaopiniowany pozytywnie przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody w Łodzi uchwałą Nr 1/2017, z dnia 21 marca 2017 r. Projekt zarządzenia w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „...” został uzgodniony przez Wojewodę Łódzkiego pismem znak ..., z dnia ...

Obwieszczeniem z dnia ..., znak ..., Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu ochrony i możliwość składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 19 ust. 1a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r., poz. 2134, ze zm.), art. 3 ust. 1 pkt. 11, art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, z późn. zm.) i rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005r. w sprawie sporządzenia projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz.U. Nr 94, poz. 794) oraz art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23). Zgłoszono następujące uwagi ... /Nie zgłoszono uwag w związku z udziałem społeczeństwa.

Na podstawie szczegółowej analizy materiałów zebranych w procesie przygotowywania projektu planu ochrony, po uwzględnieniu potrzeby realizacji różnych celów ochrony, w rezerwacie wyznaczono obszary ochrony ścisłej i czynnej. Ochronę ścisłą zaplanowano w miejscach gdzie nie przewiduje się potrzeby działań ochronnych z zakresu ochrony czynnej i umożliwia się zachodzenie naturalnych procesów w siedliskach leśnych rezerwatu. Natomiast działania ochronne na obszarze ochrony czynnej zostały zaplanowane w celu eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń. Zagrożeniem w rezerwacie jest brak odnowień naturalnych modrzewia polskiego, którego ochrona stanowi jeden z celów ustanowienia rezerwatu. w planie ochrony uznano za potrzebne podjęcie prób zainicjowania odnowień naturalnych modrzewia, bądź wprowadzenie go w sposób sztuczny oraz działania pielęgnacyjne wprowadzonych odnowień modrzewiowych oraz wcześniej zainicjowanych odnowień dębowych w pierwszym okresie ich rozwoju. w ramach działań ochronnych zaplanowano między innymi usuwanie podrostu oraz dojrzałych okazów drzew i krzewów zacieniających dno lasu, przede wszystkim graba, brzozy i osiki, w miejscach gdzie podjęto próby inicjowania odnowień lub nasadzenia. w przegęszczonych młodych drzewostanach zaplanowano usunięcie części drzew w celu poprawy warunków wzrostu modrzewia oraz gatunków liściastych, głównie dębu. Na niewielkiej powierzchni objętej ochroną czynną podjęto

próbę przywrócić wypasu zwierząt domowych, jako czynnika kształtującego występowanie świetlistych dąbrów – typu lasu, jaki dominował w rezerwacie w chwili jego tworzenia, a zaniknął wskutek braku wypasu.

Wskazano sposoby i zakres monitoringu stanu ochrony i skutków zabiegów ochronnych. Niezależnie od wyników monitoringu, wskazano na potrzebę przeprowadzenia, nie rzadziej niż raz na 4 lata, wspólnej lustracji terenu rezerwatu z udziałem zarządcy terenu i sprawującego nadzór nad rezerwatem tj. Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Łodzi, pod kątem oceny skutków ochrony oraz identyfikacji ewentualnych zagrożeń nadzwyczajnych, szczególnie zewnętrznych.

Ze względu na uwarunkowanie przyrodnicze rezerwatu nie wskazano miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza, jak również nie wskazano obszarów udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa. Udostępnianie rezerwatu w celu badań naukowych należy rozpatrywać na podstawie art. 15 ust. 1 pkt. 24 ustawy o ochronie przyrody. Mając na uwadze dbałość o zachowanie celu ochrony rezerwatu przyrody we właściwym stanie, uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie ww. czynności gwarantuje nadzór nad ich rodzajem i metodyką.

Koszty zabiegów ochrony czynnej, wg oceny wykonanej w roku 2016 (bez uwzględnienia kosztów wycinek drzew), oszacowano na około 90 tys. zł (w przypadku realizacji zadań fakultatywnych około 100 tys. zł.). Koszty te zostaną zrównoważone przez przychody z pozyskania drewna w ramach wykonanych zabiegów. Koszty monitoringu stanu ochrony i skutków zabiegów ochronnych oceniono na około 30 tys. zł.

Nie wprowadzono dodatkowych ustaleń do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych.